

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

392

Vragen van het lid **Maij** (PvdA) aan de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken over *het overnemen van de microkrediet markt door grote private instellingen* (ingezonden 2 oktober 2012).

Antwoord van staatssecretaris **Knapen** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 30 oktober 2012).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de uitzending van Reporter van vrijdag 28 september jl?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe oordeelt u over de ontwikkeling van microfinancieringsinstellingen die, nadat zij met donaties uit ontwikkelingsfondsen zijn gestart, doorgroeien naar full-profit organisaties die leningen tegen woekerrentes opdringen aan armen?

Antwoord 2

De microfinancieringssector is de afgelopen jaren sterk gegroeid, een ontwikkeling die ik ondersteun omdat toegang tot financiële dienstverlening wezenlijk is voor economische ontwikkeling en bijdraagt aan economische zelfredzaamheid. Dat medefinancieringsinstellingen (MFI's) doorgroeien naar een full-profit organisatie is eveneens een goede ontwikkeling. Winst maakt verdere groei mogelijk, wat essentieel is voor het vergroten en verbeteren van toegang tot financiële dienstverlening, ook op de lange termijn. Dat hierbij woekerrentes worden opgedrongen aan armen is niet aanvaardbaar. De Nederlandse overheid en de door haar ondersteunde organisaties (leden van het Nederlands Platform Microfinanciering, NPM) staan een beleid en een praktijk voor waarin niet wordt samengewerkt met partijen waarvoor winstmaximalisatie de enige drijfveer is. MFIs moeten als doel hebben zowel een sociaal als een financieel rendement na te streven op een verantwoorde, integere en transparante wijze, met een goed oog voor de belangen van alle stakeholders.

Vraag 3

Op welke wijze, in welke periode en met hoeveel middelen heeft de Nederlandse overheid direct of indirect de genoemde instellingen LAPO uit Nigeria en Compartamos uit Mexico gesteund?

Antwoord 3

De Nederlandse overheid heeft nimmer direct genoemde instellingen gesteund. Indirect – via Nederlandse ontwikkelingsorganisaties – is evenmin sprake geweest van steun aan de organisatie Compartamos. Wel is sprake geweest van indirecte steun aan LAPO.

Door de ontwikkelingsorganisatie Cordaid is in 2006 een lening aan LAPO verstrekt van € 500 000. De laatste aflossing daarop is gedaan op 5 augustus 2009. De ontwikkelingsorganisatie Oxfam Novib heeft van 2005 tot 2010, via het Oxfam Novib Fonds, in totaal € 900 000 aan leningen verstrekt met geld van het ministerie. Alle leningen zijn terugbetaald.

LAPO was in 2005 één van de weinige MFIs in een groot land met een enorme vraag naar microkredieten en met een slecht ontwikkeld aanbod. LAPO werd gezien als een alternatief voor het fenomeen van de loan sharks, handelaren en geldleners die tegen excessieve rentes geld aan de plattelandsbevolking lenen.

Naast deze leningen hebben Nederlandse organisaties technische assistentie verleend aan LAPO, mede gericht op verlaging van de rentepercentages. Deze samenwerking is in 2010 stopgezet toen bleek dat LAPO onjuiste informatie had verstrekt over de gehanteerde rentepercentages.

Vraag 4

Welke maatregelen gaat u nemen om deze vorm van uitbuiting van de allerarmsten door microfinancieringsbanken tegen te gaan?

Antwoord 4

De microfinancieringssector is al sinds 2005 bezig met sociale aspecten van microfinanciering, inclusief hoge rentes. De ervaring leert dat het overgrote deel van de MFIs geen woekerrente vraagt aan zijn klanten. Het ministerie en het NPM nemen deel aan activiteiten die moeten leiden tot een transparante bedrijfsvoering voor iedereen (waaronder voor de klant) en eerlijke behandeling van de klanten. Voorbeelden zijn de *Principles for Investors in Inclusive Finance (PIIF)*, het toepassen van de *Client Protection Principles (CPP)*, het inzichtelijk maken van rentepercentages via *Microfinance Transparency (MFT)* en het voeren van *Social Performance Management*. Deze voorbeelden tonen aan dat de sector in ontwikkeling is, leert en inspeelt op de grote groei van vraag naar en aanbod van microfinanciering.

Vraag 5

Welke maatregelen gaat u nemen om ervoor te zorgen dat bij microfinanciering in ontwikkelingslanden het belang van de kredietnemer voorop blijft staan?

Antwoord 5

Zoals uiteengezet onder vraag 4, zijn er verschillende initiatieven die door Nederlandse organisaties gesteund worden om het belang van de klant centraal te blijven stellen. Ook in de toekomst zal dit nadrukkelijk gecontinueerd worden.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het nastreven van winstmaximalisatie door microfinancieringsbanken in ontwikkelingslanden niet ten koste mag gaan van het oorspronkelijke doel van deze instellingen, namelijk het verschaffen van microkrediet ten behoeve van de economische ontwikkeling van de kredietnemers? Zo ja, welke maatregelen gaat u nemen om de winstmaximalisatie van de kredietgevers te beperken?

Antwoord 6

Zoals in het antwoord op vraag 2 vermeld, stimuleert het ministerie de Nederlandse organisaties in de microfinance sector (middels het NPM) om zich actief in te zetten voor een verantwoordelijke sector. Wel is van belang op te merken dat zonder winst er geen mogelijkheid is tot groei van de

instellingen die zo belangrijk is voor het vergroten van toegang tot financiële dienstverlening. Het gaat er vooral om dat investeerders de sociale missie van een MFI onderschrijven. Daarbij zijn de leden van het NPM van mening dat als bij een MFI sociaal rendement goed verankerd is in de organisatie dit ook tot financieel rendement zal leiden.

Vraag 7

Welke maatregelen gaat u nemen om te verzekeren dat de return on investment voor deze instellingen gebaseerd blijft op kostendekkendheid en minimale groei die in de instelling zelf geïnvesteerd moet worden?

Antwoord 7

Voor het antwoord verwijs ik naar vraag 6.

Vraag 8

Hoeveel steun uit microfinancieringsactiviteiten vanuit het budget voor ontwikkelingssamenwerking geeft de Nederlandse overheid aan welke instellingen? Kunt u in tabelvorm een overzicht geven van het bedrag per instelling en voor welke periode?

Antwoord 8

Het ministerie draagt financieel bij aan het MASSIF fonds en tot vorig jaar aan het *Capacity Development* (CD) fonds, beide beheerd door FMO; MASSIF investeert in microfinancieringsinstellingen (circa 50%) en financiële instellingen die zich richten op het MKB-segment (circa 50%), het CD fonds verzorgt capaciteitsontwikkeling, d.w.z. niet-financiële versterking van financiële instellingen. Daarnaast wordt een (bescheiden) deel van de MFS-subsidies aan Cordaid, Hivos, ICCO en OxfamNovib aangewend voor microfinanciering.

Voorts is het ministerie lid van en betaalt een deel van de lopende kosten van het Nederlands Platform Microfinanciering (circa € 80 000 per jaar), waarin naast de genoemde organisaties ook particuliere instellingen deelnemen. Het ministerie draagt ook bij aan de Consultative Group to Assist the Poor (CGAP) (circa € 300 000 per jaar).

In tabelvorm de belangrijkste bijdragen voor 2009–2011 (bedragen in miljoenen euro's):

	2009	2010	2011
FMO/Massif*	17,0	9,0	0
FMO/CD	2,3	1,8	2,4
Cordaid	6,3	7,4	2,1
HIVOS	6,5	6,3	7,1
ICCO	8,0	2,4	4,5
Oxfam-Novib	9,8	6,3	2,3
NPM	0,08	0,08	0,08
CGAP	0,3	0,3	0,3
Via ambassades**	6,0	8,3	6,0
Totaal:	56,3	41,9	24,8

* In 2012 is een verdere ophoging goedgekeurd waardoor van 2012–2015 jaarlijks circa 10 mln zal worden bijgedragen t.b.v. rurale microfinancieringsactiviteiten.

** Totaalbedragen voor financiële sectorontwikkeling, hierin zijn ook andere dan microfinancieringsactiviteiten opgenomen.

Vraag 9

Welke maatregelen gaat u nemen om te voorkomen dat de bij LAPO en Compartamos geconstateerde excessen niet meer zullen voorkomen?

Antwoord 9

Uit het voorgaande blijkt dat het ministerie en de leden van het NPM een beleid en praktijk voorstaan die er op gericht zijn om excessen in de microfinancierings-sector te voorkomen. De ervaring leert dat excessen een uitzondering vormen. Tegelijkertijd moet worden opgemerkt dat er vooraf geen 100% garantie gegeven kan worden dat deze zich niet zullen voordoen. Wel zijn de mogelijkheden om adequaat op te treden tegen excessen de afgelopen jaren toegenomen door verbeterde instrumenten en monitoring.